

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5502/2024
13.05.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република ..., чији је пуномоћник Саша Милосављевић, адвокат из ..., против туженог Град Ниш, чији је законски заступник Градско јавно правобранилаштво Ниша, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1454/23 од 20.12.2023. године, у седници одржаној 13.05.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против преиначујућег дела пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1454/23 од 20.12.2023. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против потврђујућег дела пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1454/23 од 20.12.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 6209/22 од 17.01.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене користи за период од јануара 2018. године до новембра 2020. године исплати појединачне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као у садржини овог става. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се тужени обавезе да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене користи исплати за период од децембра 2020. године до октобра 2021. године појединачне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као у садржини тог става. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 267.401,00 динар.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1454/23 од 20.12.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и трећем изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезе да му на име накнаде штете због

изгубљене користи за период од јануара 2018. године до новембра 2020. године исплати појединачне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као у садржини тог става. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 85.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408. и 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23) па је нашао да ревизија није основана у односу на преиначујући део, а да није дозвољена у односу на потврђујући део.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Другостепени суд је ревизијом побијану одлуку засновао на чињеничном стању које је утврђено у првостепеном поступку, па се с тим у вези неосновано наводима ревизије указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку која је учињена пред другостепеним судом, у вези члана 8. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, делимичним решењем Агенције за реституцију – ПЈ Ниш од 20.10.2017. године тужиоцу, као законском наследнику, бившег власника враћена је имовина и утврђено право својине са обимом удела од 1/2 идеалног дела на национализованој непокретној имовини и то на пословном простору, у приземљу стамбене зграде за колективно становање у Улици ... број ..., уписане у лист непокретности број .. КО Ниш – Бубањ на кп бр. .. као зграда број 1, која имовина је одузета у поступку национализације. Предметним решењем, које је постало правноснажно 06.12.2017. године, одређено је да се наведена непокретност враћа у државину тужиоцу по његовој правноснажности. Тужени је, пре доношења решења о враћању имовине дана 16.08.2017. године закључио са Народним музејом Ниш уговор о давању на коришћење пословног простора којим је тужени дао, а Народни музеј Ниш примио на коришћење предметну непокретност, односно пословни простор који је враћен тужиоцу наведеним решењем. Уговор је закључен на одређено време за период од пет година од 26.07.2017. године до 26.07.2022. године, а најкасније до доношења правноснажног решења Агенције за реституцију о враћању предметног пословног простора бившем власнику односно наследнику ранијег власника национализоване имовине. Уговор је закључен без уговарања накнаде за коришћење пословног простора, а Народни музеј се обавезао да плаћа комуналне услуге, заједничке трошкове коришћења простора и све друге трошкове који терете пословни простор за период у коме се користи непокретност. Тужилац је 22.06.2020. године поднео захтев Секретаријату за имовинскоправне послове Ниш којим је тражио увођење у posed и записничку примопредају предметног пословног простора. Примопредаја пословног простора је извршена 30.11.2020. године о чему је сачињен записник. Након записничке примопредаје тужилац је 03.09.2021. године закључио уговор о закупу пословног простора са Народним музејом Ниш, којим је као закуподавац Народном музеју Ниш, као закупцу предао предметни пословни простор у сувласничком уделу од

1/2 за потребе пословања и обављања активности везаних за регистровану делатност установе Народног музеја Ниш.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца за накнаду штете због изгубљене користи у делу који се односи на период од јануара 2018. до новембра 2020. године. Тужени је од правноснажности решења Агенције за реституцију располагао предметним пословним простором без сагласности тужиоца као сувласника, иако од тог момента није више био искључиви власник пословног простора, због чега је могао да располаже само својом идеалном половином. У конкретном случају се не могу применити одредбе Закона о враћању имовине и обештећењу јер се не ради о закупу пословног простора, већ одредбе Закона о облигационим односима које се односе на накнаду штете будући да је тужени невраћањем предметне имовине тужиоцу као сувласнику по правноснажности решења о реституцији причинио штету тужиоцу у виду изгубљене добити коју би остварио издавањем спорне непокретности у уделу од $\frac{1}{2}$, у наведеном периоду.

Другостепени суд је у наведеном делу преиначио првостепену пресуду налазећи да је тужбени захтев неоснован јер тужилац није доказао да му је тужени противправним радњама, односно пропуштањем причинио штету у виду измакле користи, односно да независно од накнаде штете има право на накнаду за коришћење сувласничке непокретности. Решење о реституцији донето је 20.10.2017. године, а тужилац је тек 22.06.2020. године поднео захтев Секретаријату Града Ниша за предају предметне непокретности у државину, односно од доношења решења о реституцији до наведеног датума није предузимао ниједну радњу којом би манифестовао вољу да пословни простор заиста и користи. Тужилац није доказао да се обраћао туженом, нити Народном музеју Ниш који је по основу уговора користио предметни пословни простор за евентуално иселење или закључење новог уговора са овим корисником о коришћењу пословног простора са или без накнаде. Тужени није повредио тужiocева права као сувласника имајући у виду пасивно држање тужиоца као сувласника пословног простора и његово невршење овлашћења у циљу добијања истог у судржавину, код чињенице да је тужени у спорном периоду имао основ за судржавину, као и да је тужилац могао активно да предузима радње ради вршења својих овлашћења. Код изложеног, другостепени суд је применом одредаба члана 154. став 1. и 189. Закона о облигационим односима, одбио тужбени захтев у наведеном делу.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право, у преиначујућем делу, правилно налазећи да тужилац нема право на накнаду штете коју потражује тужбеним захтевом за период од јануара 2018. године до новембра 2020. године.

У конкретном случају, како произилази из утврђеног чињеничног стања, тужиоцу, законском наследнику бившег власника враћена је имовина и утврђено право својине са обимом удела од $\frac{1}{2}$ идеалног дела између осталог на предметној непокретности (пословном простору) у Улици ... бр. ... У наведеном периоду за који тужилац потражује накнаду штете, ову непокретност је користио Народни музеј Ниш на основу уговора о давању на коришћење који је закључио са туженим 16.08.2017. године. Решење Агенције за реституцију – ПЈ Ниш од 20.10.2017. године, којим је тужиоцу враћена предметна непокретност и на истој утврђено његово право својине

постало је правноснажно 06.12.2017. године, а тужилац је тражио увођење у посед и примопредају 22.06.2020. године.

Услови, начин и поступак враћања одузете имовине и с тим у вези и права и обавезе обвезника враћања и бивших власника уређени су Законом о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“, број 72/11, са новелама). У вези с тим, овде тужени је, као обвезник враћања био дужан да у складу са одредбама овог закона, законском наследнику бившег власника, овде тужиоцу врати право својине и државину на одузетој имовини, што је и учинио након што је тужилац захтевао увођење у посед и примопредају спорне непокретности. Дакле, како тужилац, као сувласник ствари, у наведеном периоду за који тражи накнаду штете, како произилази из утврђеног чињеничног стања није захтевао предају предметне непокретности, нити евентуално уређење односа између њега, као законског наследника бившег власника и туженог у смислу члана 19. став 2. наведеног Закона, односно између њега и корисника простора у смислу члана 28. став 2. овог Закона, тужилац и по оцени Врховног суда нема право на накнаду штете коју потражује тужбеним захтевом из разлога што сувласнички удео враћене непокретности није користио у наведеном периоду. По члану 19. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу обвезник враћања имовине има право да и након доношења решења о враћању непокретности, као купац користи предметну непокретност за своју делатност, у периоду који је неопходан за прилагођавање његовог пословања, а у складу са чланом 20. став 1. и 2. овог Закона. Права и обавезе између бившег власника и обвезника за то време уређују се уговором. У случају да се уговор не закључи у року од 3 месеца од дана извршности решења о враћању имовине, свака страна може захтевати да суд својом одлуком уреди њихов однос. Према члану 28. став 1. и 2. тог Закона пословни објекти и пословне просторије враћају се бившем власнику у својину и државину, изузев ако су уложени у капитал подржављеног предузећа ради стицања удела, односно акција. Пословни објекти и пословне просторије из става 1. овог члана дате у закуп било које врсте или сродан однос враћају се бившем власнику у својину у складу са овим Законом, а по истеку 3 године од дана извршности решења о враћању имовине и у државину, ако се бивши власник и купац другачије не споразумеју. У периоду од стицања својине до ступања у посед бившег власника купац ступа у правни однос са њим по уговору који је закључио са претходним власником.

Како правилно налази другостепени суд, након правноснажности решења о реституцији, тужени је као носилац права коришћења, имао основ за судржавину и право да предметну непокретност користи, а нарочито у ситуацији у којој се тужилац, као сувласник ове непокретности, пасивно држао и није тражио предају у супосед, односно уређење њиховог односа уговором или одлуком суда. Сувласник непокретности се својим правом коришћења може, али и не мора користити, па у ситуацији када се ради о враћању непокретности – пословног простора по Закону о враћању одузете имовине и обештећењу тужилац у конкретном случају нема право на накнаду штете, због некоришћења сувласничког удела у висини неостварене закупнине за наведени период.

Из наведених разлога неосновани су ревизијски наводи којима се указује на погрешну примену материјалног права.

Наводи ревизије не доводе у сумњу правилност побијане одлуке, у овом делу, нити пружају доказе за супротно, већ ревизија износи своје правно схватање које није

од утицаја на правилност побијане пресуде управо из разлога које даје другостепени суд и који се односе на то да тужилац због пасивног држања, односно невршења свог права не може да оствари право на накнаду штете, а које разлоге прихвата и Врховни суд.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у потврђујућем делу, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... и 18/20), Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 403. став 3. Закона о парничном поступку, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба ради накнаде штете у овој правној ствари поднета је 20.12.2021. године, а преиначена повећањем захтева на рочишту одржаном 14.04.2022. године. Вредност побијаног дела правноснажне пресуде, у потврђујућем делу, износи 667.507,50 динара и не прелази динарску противвредност износа од 40.000 евра по средњем курсу НБС.

Имајући у виду да се у конкретној правној ствари ради о имовинскоправном спору у коме се тужбени захтев односи на новчано потраживање, у коме вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан преиначења тужбе, то је Врховни суд нашао да ревизија тужиоца није дозвољена у наведеном делу, применом одредбе члана 403. став 3. Закона о парничном поступку.

На основу члана 413. у вези члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**